

ZAKON O POKLICNEM IN STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU (ZPSI-1)

- I. Splošne določbe
- II. Izobraževalni programi
- III. Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti
- IV. Pristojnosti socialnih partnerjev
- V. Pogoji za vključitev
- VI. Povezovanje izobraževanja in dela
- VII. Dijaki srednjih šol
- VIII. Redno in izredno izobraževanje
- IX. Izobraževalno delo
- X. Mojstrski, delovodski in poslovodski izpiti
- XI. Postopek uresničevanja in varstva pravic dijakov
- XII. Inšpekcijski nadzor in kazenska določba
- XIII. Zbiranje in varstvo osebnih podatkov
- XIV. Prehodne in končne določbe

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

S tem zakonom se ureja izobraževanje za pridobitev nižje in srednje poklicne ter srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: poklicno in strokovno izobraževanje).

S tem zakonom se ureja tudi izpopolnjevanje po pridobljeni izobrazbi ter usposabljanje, ki ni urejeno s predpisi s področja nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

2. člen (cilji)

Poklicno in strokovno izobraževanje ima nalogo, da:

- na mednarodno primerljivi ravni posreduje znanje, spretnosti in poklicne zmožnosti, ki so potrebne za opravljanje poklica in za nadaljnje izobraževanje,
- spodbuja vseživljenjsko učenje,
- izobražuje za trajnostni razvoj,
- razvija samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje,
- razvija sposobnost za razumevanje in sporočanje v slovenskem jeziku na območjih, ki so opredeljena kot narodno mešana, pa tudi v italijanskem oziroma v madžarskem jeziku,
- spodbuja zavest o integriteti posameznika,
- razvija zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti in védenja o zgodovini Slovenije in njeni kulturi,
- vzgaja za odgovorno varovanje svobode, za strpno in miroljubno sožitje ter spoštovanje soljudi,
- razvija in ohranja lastne kulturne tradicije in seznanja z drugimi kulturami in civilizacijami,
- omogoča vključevanje v evropsko delitev dela,
- razvija pripravljenost za vzpostavljanje svobodne demokratične in socialno pravične države,
- vzbuja zavest odgovornosti za naravno okolje in lastno zdravje,
- razvija zavest o pravicah in odgovornostih človeka in državljana,>
- razvija nadarjenosti in usposabljanje za doživljanje umetniških del in za umetniško izražanje.

3. člen (izobrazba)

V poklicnem in srednjem strokovnem izobraževanju se pridobi naslednja izobrazba:

- nižja poklicna izobrazba,
- srednja poklicna izobrazba,
- srednja strokovna izobrazba.

Nižja poklicna izobrazba se pridobi po izobraževalnem programu nižjega poklicnega izobraževanja z opravljenim zaključnim izpitom.

Srednja poklicna izobrazba se pridobi po izobraževalnem programu srednjega poklicnega izobraževanja z opravljenim zaključnim izpitom.

Srednja strokovna izobrazba se pridobi po izobraževalnem programu srednjega strokovnega, poklicno-tehniškega izobraževanja ter po poklicnem tečaju z opravljeno poklicno matura.

Srednja strokovna izobrazba se pridobi tudi z opravljenim mojstrskim, delovodskim ali poslovodskim izpitom.

4. člen (pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije)

Z izobrazbo, ki se pridobi po prvem odstavku 3. člena tega zakona, se pridobi ustrezna nacionalna poklicna kvalifikacija v skladu z nacionalnim ogrođjem kvalifikacij.

5. člen (izvajanje izobraževalnih programov)

Nižje in srednje poklicno izobraževanje izvajajo šole skupaj z gospodarsko družbo oziroma s samostojnim podjetnikom posameznikom ali s posameznikom, ki samostojno opravlja dejavnost (v nadaljnjem besedilu: delodajalec).

Srednje strokovno izobraževanje izvajajo šole skupaj z delodajalcem, če je z izobraževalnim programom določeno praktično usposabljanje z delom.

6. člen (učni jezik)

Učni jezik v poklicnem oziroma strokovnem izobraževanju je slovenski.

Učni jezik v poklicnih in strokovnih šolah v jeziku narodne skupnosti je italijanski, v dvojezičnih poklicnih in strokovnih šolah pa slovenski in madžarski.

Na območjih, kjer živijo pripadniki oziroma pripadnice (v nadaljnjem besedilu: pripadnik) slovenskega naroda in pripadniki italijanske narodne skupnosti, in so opredeljena kot narodno mešana območja, se dijaki oziroma dijakinje (v nadaljnjem besedilu: dijak) v poklicnih in strokovnih šolah s slovenskim učnim jezikom učijo italijanski jezik, dijaki v poklicnih in strokovnih šolah z italijanskim učnim jezikom pa slovenski jezik.

V soglasju z ministrom oziroma ministrico (v nadaljnjem besedilu: minister), pristojnim za šolstvo, se del izobraževalnega programa, pri katerem sodeluje priznan tuji strokovnjak oziroma strokovnjakinja (v nadaljnjem besedilu: strokovnjak) ali zaradi mednarodnih izmenjav, lahko izvaja v tujem jeziku. Praviloma sodeluje tuji strokovnjak pri teoretičnem pouku kot drugi učitelj, v primeru, da izvaja vzgojno-izobraževalno delo samostojno, pa obseg tega ne sme presežati tretjine predvidenega

predmeta ali modula. V tem primeru mora šola zagotoviti, da dijaki obvladajo tudi slovensko strokovno besedišče, slovenščina kot učni jezik pa se mora uporabljati pri ocenjevanju.

7. člen
(izobraževanje pod enakimi pogoji)

Državljeni oziroma državljanke (v nadaljnjem besedilu: državljeni) Republike Slovenije in državljeni drugih držav članic Evropske unije imajo pravico do poklicnega oziroma strokovnega izobraževanja pod enakimi pogoji.

Slovenci oziroma Slovenke (v nadaljnjem besedilu: Slovenci) brez slovenskega državljanstva se lahko poklicno oziroma strokovno izobražujejo pod enakimi pogoji kot državljeni Republike Slovenije.

Slovenci brez slovenskega državljanstva po tem zakonu so potomci oziroma potomke staršev slovenske narodnosti do tretjega kolena v ravni črti.

Tuji državljeni se lahko poklicno oziroma strokovno izobražujejo v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji kot državljeni Republike Slovenije, kadar se izobražujejo po načelu vzajemnosti, sicer pa morajo plačati stroške izobraževanja.

V skladu z mednarodnimi pogodbami minister za vsako šolsko leto lahko določi število vpisnih mest za tuje državljane, ki se po načelu vzajemnosti poklicno oziroma strokovno izobražujejo.

8. člen
(dijaki s posebnimi potrebami)

Poklicno in strokovno izobraževanje dijakov, ki imajo posebne potrebe, se zaradi posebne nadarjenosti ali zaradi motenj v duševnem razvoju, zaradi slepote ali slabovidnosti, gluhotе ali naglušnosti, govorno-jezikovnih motenj, gibalne oviranosti, dolgotrajne bolezni, zaradi motenj vedenja osebnosti ali primanjkljajev na posameznih področjih učenja (v nadaljnjem besedilu: dijaki s posebnimi potrebami) organizira in izvaja v skladu s tem zakonom in posebnimi predpisi.

II. IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI

9. člen
(podlaga za pripravo izobraževalnih programov)

Izobraževalni programi za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe se oblikujejo na podlagi poklicnih standardov.

Poklicni standard je dokument, ki določa vsebino poklicne kvalifikacije na določeni ravni zahtevnosti in opredeljuje potrebna znanja, spretnosti ter splošne in poklicne zmožnosti.

Poklicni standard sprejme minister, pristojen za delo, na predlog Strokovnega sveta Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: pristojni strokovni svet).

Izobraževalni program se lahko oblikuje za več poklicnih standardov. Na podlagi poklicnega standarda se lahko oblikujejo tudi programi izpopolnjevanja in usposabljanja.

Strokovni svet odloči, za katere poklicne standarde se oblikuje izobraževalni program.

10. člen
(programi izpopolnjevanja in usposabljanja)

Program izpopolnjevanja oziroma usposabljanja omogoča poglobljanje in razširjanje strokovnih znanj in spretnosti ter poklicnih zmožnosti. Tak program se upošteva pri potrjevanju neformalno

pridobljenega znanja pri pridobitvi izobrazbe in v postopku pridobivanja nacionalne poklicne kvalifikacije v skladu s tem zakonom in drugimi predpisi.

Če je z zakonom določeno, da se po programih iz prejšnjega odstavka pridobi javna listina, se tak program oblikuje v skladu s poklicnim standardom in sprejme po postopku, določenem za sprejem izobraževalnih programov.

11. člen (področni odbori za poklicne standarde)

Za posamezno strokovno področje oziroma za posamezne panoge ali za več panog imenuje minister, pristojen za delo, področne odbore za poklicne standarde, ki usklajujejo predloge socialnih partnerjev in civilne družbe.

12. člen (moduli)

Izobraževalni programi se notranje členijo v predmete in module, ki omogočajo dijakom izbirnost pri pridobitvi izobrazbe.

Modul je programska enota ciljev in vsebin, ki se določi v skladu z izhodišči za pripravo izobraževalnih programov.

Modul, ki je oblikovan na podlagi poklicnih standardov, omogoča tudi pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije po postopku, ki je določen s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije.

13. člen (odprti kurikulum)

Izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja se, v skladu z izhodišči za pripravo izobraževalnih programov, oblikujejo tako, da del izobraževalnega programa določijo šole skupaj s socialnimi partnerji (v nadaljnjem besedilu: odprti kurikulum).

14. člen (ovrednotenje s kreditnimi točkami)

Izobraževalni program se ovrednoti s kreditnimi točkami. Kreditna točka je merska enota za vrednotenje vseh oblik dela, ki ga mora opraviti povprečen dijak za doseganje ciljev izobraževalnega programa.

Ovrednotijo se vse oblike izobraževalnega dela: pouk, individualno delo (sprotno učenje, samostojno delo z literaturo, seminarske naloge, projektno delo in podobno), organizirana priprava na izpite in delo, potrebno za izdelek, storitev ali nastop, ki je sestavni del zaključka izobraževanja.

Z eno kreditno točko se ovrednoti 25 ur izobraževalnega dela, opredeljenega v prejšnjem odstavku.

Izobraževalni program s kreditnimi točkami ovrednoti pristojni strokovni svet, pri čemer izobraževalni program za pridobitev:

- nižje poklicne izobrazbe omogoča pridobiti 120 kreditnih točk,
- srednje poklicne izobrazbe od 180 do 240 kreditnih točk,
- srednje strokovne izobrazbe od 240 do 300 kreditnih točk,
- poklicno-tehniškega izobraževanja 120 kreditnih točk,
- program poklicnega tečaja od 60 do 90 kreditnih točk.

Z mojstrskim, delovodskim oziroma poslovodskim izpitom se pridobi 60 kreditnih točk.

Zaradi mednarodne primerljivosti lahko pristojni strokovni svet določi tudi drugačno število ur izobraževalnega dela za eno kreditno točko in s tem povezano ovrednotenje posameznih izobraževalnih programov iz tega člena.

III. UGOTAVLJANJE IN ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

15. člen (zagotavljanje kakovosti)

Šola zagotavlja kakovost vzgojno-izobraževalnega dela po načelih celovitega sistema vodenja kakovosti, ki upošteva tudi skupni evropski okvir zagotavljanja kakovosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju.

Kazalnike kakovosti poklicnega in strokovnega izobraževanja določi pristojni strokovni svet.

16. člen (komisija za kakovost)

Svet šole, na predlog ravnatelja oziroma ravnateljice (v nadaljnjem besedilu: ravnatelj), imenuje komisijo za kakovost, ki spremlja in ugotavlja kakovost vzgojno-izobraževalnega dela (v nadaljnjem besedilu: komisija za kakovost). Sestavljajo jo predsednik oziroma predsednica (v nadaljnjem besedilu: predsednik) in člani oziroma članice (v nadaljnjem besedilu: član), imenovani izmed strokovnih delavcev oziroma delavk (v nadaljnjem besedilu: delavec) šole, predstavnikov oziroma predstavnic (v nadaljnjem besedilu: predstavnik) delodajalcev, predstavnikov dijakov in predstavnikov staršev. Komisijo sestavlja predsednik in najmanj pet članov.

Če so šole organizirane kot organizacijske enote, se lahko oblikuje ena komisija za več šol.

Šola vsako leto objavi poročilo komisije za kakovost na svoji spletni strani.

17. člen (enotnost sistema ugotavljanja kakovosti)

Javni zavod oziroma druga organizacija, ki je ustanovljena za razvoj poklicnega in strokovnega izobraževanja, ugotavlja kakovost poklicnega in strokovnega izobraževanja na podlagi podatkov šol in drugih statističnih podatkov.

Podrobne pogoje o uporabi, varovanju in posredovanju podatkov iz prejšnjega odstavka določi minister.

Za ugotavljanje kakovosti lahko minister v posameznem primeru določi tudi skupino neodvisnih strokovnjakov.

IV. PRISTOJNOSTI SOCIALNIH PARTNERJEV

18. člen (socialni partnerji)

Zbornice, gospodarske družbe, zavodi, sindikati (v nadaljnjem besedilu: socialni partnerji) v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi izvajajo naloge v zvezi s poklicnim in strokovnim izobraževanjem.

V tem okviru socialni partnerji predvsem:

- dajejo predloge za pripravo novih poklicnih standardov,
- analizirajo, presojujejo in usklajujejo ogroditve kvalifikacij po panogah,

- predlagajo oziroma imenujejo svoje člane v izpitne komisije za zaključek izobraževanja na srednjih šolah,
- organizirajo izvajanje praktičnega usposabljanja z delom za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe,
- sodelujejo pri upravljanju medpodjetniških izobraževalnih centrov.

Socialni partnerji, za regulirane poklice pa pristojna ministrstva, pri izvajanju svojih nalog sodelujejo s šolami pri poklicni orientaciji, pri načrtovanju razmestitve izobraževalnih programov in obsega vpisa ter pri določanju odprtega kurikula.

19. člen (podeljevanje javnih pooblastil)

Zbornice, ki so reprezentativne v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske zbornice, in v katere je združeno najmanj 30% vseh gospodarskih subjektov, ki se po zakonu vanjo lahko včlanijo, in poslovna združenja ter gospodarske družbe, ki jim minister podeli javno pooblastilo na podlagi razpisa, izvajajo naslednje naloge:

- izvajajo mojstrske delovodske oziroma poslovodske izpite v skladu z zakonom in drugimi predpisi,
- ugotavljajo izpolnjevanje pogojev za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom,
- vodijo registre učnih mest za praktično usposabljanje dijakov z delom in sklenjenih individualnih pogodb oziroma kolektivnih učnih pogodb,
- opravljajo strokovni nadzor nad izvajanjem praktičnega usposabljanja z delom,
- organizirajo opravljanje vmesnih preizkusov,
- v sodelovanju s šolami izvajajo opravljanje praktičnega dela zaključnih izpitov oziroma poklicne mature.

V razpisu iz prejšnjega odstavka se določijo pogoji, ki jih mora izpolnjevati nosilec javnega pooblastila. Kot pogoji se določijo:

- reprezentativnost članstva v zbornici oziroma poslovnega združenja,
- kadrovski in materialni pogoji oziroma organiziranost strokovnih služb,
- organizacija oziroma pokritost celotnega območja države,
- drugi pogoji.

Pogoje, ki jih morajo izpolnjevati delodajalci za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom in postopek ugotavljanja pogojev ter postopek vodenja registra ter njegovo vsebino, podrobneje predpiše minister.

Za področja reguliranih poklicev, oziroma, če ni pooblaščen zbornice ali drugega pooblaščenega izvajalca iz prvega odstavka tega člena, izvaja naloge iz tega člena pristojno ministrstvo.

20. člen (financiranje izvajanja javnih pooblastil)

Javna pooblastila iz 19. člena tega zakona se financirajo iz javnih sredstev na način in v obsegu določenim z zakonom oziroma aktom o podelitvi javnega pooblastila.

Izvajalci mojstrskih, delovodskih oziroma poslovodskih izpitov lahko zaračunajo kandidatom oziroma kandidatkam (v nadaljnjem besedilu: kandidat) prispevek za opravljanje teh izpitov. K ceni storitve si morajo pridobiti soglasje Vlade Republike Slovenije.

21. člen
(sindikati)

Sindikati skrbijo za uresničevanje pravic dijakov na praktičnem usposabljanju z delom, ki so določene z zakonom, panožno kolektivno pogodbo ter učno pogodbo.

Sindikati lahko predlagajo svoje predstavnike v izpitne organe izmed uveljavljenih strokovnjakov s področja poklicnega izobraževanja.

V. POGOJI ZA VKLJUČITEV

22. člen
(splošni pogoji)

V poklicno oziroma strokovno izobraževanje se lahko vključi, kdor izpolnjuje pogoje, določene s tem zakonom in z izobraževalnim programom.

Z izobraževalnim programom se kot pogoj za vključitev lahko določijo končani ustrezni izobraževalni programi, delovne izkušnje ali pridobljena nacionalna poklicna kvalifikacija.

Namesto ustreznega izobraževalnega programa iz prejšnjega odstavka se lahko upoštevajo ustrezne delovne izkušnje ali pridobljena nacionalna poklicna kvalifikacija.

Z izobraževalnim programom se kot pogoj za vključitev lahko določijo posebna nadarjenost, izjemoma pa psihofizične sposobnosti, če so te potrebne za uspešno izobraževanje.

Pogoj za vključitev v izobraževanje je lahko tudi sklenjena individualna učna pogodba, če z izobraževalnim programom ni predviden praktični pouk, ampak le praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu.

23. člen
(nižje poklicno izobraževanje)

V izobraževanje za pridobitev nižje poklicne izobrazbe se lahko vključi, kdor je končal najmanj sedmi razred osnovne šole oziroma šesti razred osemletne osnovne šole in je izpolnil osnovnošolsko obveznost ter izpolnjuje druge z izobraževalnim programom določene pogoje.

V izobraževanje za pridobitev nižje poklicne izobrazbe se lahko vključi tudi, kdor je zaključil osnovnošolsko izobraževanje po prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom ter izpolnjuje druge, z izobraževalnim programom določene pogoje.

24. člen
(srednje poklicno oziroma strokovno izobraževanje)

V izobraževanje za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe se lahko vključi, kdor je uspešno zaključil osnovnošolsko ali nižje poklicno izobraževanje ter izpolnjuje druge, z izobraževalnim programom določene pogoje.

25. člen
(poklicno-tehniško izobraževanje)

V poklicno-tehniško izobraževanje za pridobitev srednje strokovne izobrazbe se lahko vključi, kdor si je pridobil srednjo poklicno izobrazbo in izpolnjuje druge, z izobraževalnim programom določene pogoje.

26. člen
(poklicni tečaj)

V poklicni tečaj se lahko vključi, kdor je uspešno zaključil četrti letnik gimnazije ali zaključni letnik izobraževalnega programa za pridobitev srednje strokovne izobrazbe in izpolnjuje druge, z izobraževalnim programom določene pogoje.

27. člen
(razpis za vpis)

Šola si mora k razpisu za vpis pridobiti soglasje ministra.

Ministrstvo, pristojno za šolstvo, na predlog šol vsako leto objavi skupen razpis za vpis v začetni letnik, šest mesecev pred pričetkom šolskega leta. Število prostih mest mora zagotavljati vpis za vse, ki imajo sklenjeno individualno učno pogodbo.

Šola lahko objavi razpis prostih mest za izredno izobraževanje tudi v drugih rokih, kot je določen v prejšnjem odstavku.

Podrobnejše določbe o razpisu in izvedbi vpisa ter o razpisu učnih mest določi minister.

28. člen
(objava učnih mest)

Delodajalci oziroma njihova združenja objavijo vsako leto, šest mesecev pred pričetkom šolskega leta, razpis prostih učnih mest.

29. člen
(omejitev vpisa)

Število dijakov, ki jih šola vpiše v začetni letnik, se lahko za posamezno šolsko leto omeji, če je število prijavljenih kandidatov bistveno večje, kot so kadrovske in prostorske zmogljivosti šole.

Omejitve iz prejšnjega odstavka ne veljajo za kandidate s posebnimi potrebami, ki izpolnjujejo vse splošne in posebne vpisne pogoje in se vključujejo v izobraževanje v skladu z odločbo o usmeritvi.

Šola si mora k sklepu o omejitvi vpisa pridobiti soglasje ministra.

30. člen
(merila za izbiro)

Pri izbiri kandidatov se upoštevajo njihovi učni uspehi v predhodnem izobraževanju, rezultati državnih tekmovanj v znanju ter znanja oziroma spretnosti, ki so pomembne za uspešno izobraževanje oziroma opravljanje določenega poklica.

Ob upoštevanju meril iz prejšnjega odstavka imajo prednost kandidati, ki imajo sklenjeno individualno učno pogodbo.

Merila za izbiro kandidatov določi minister na predlog pristojnega strokovnega sveta.

VI. POVEZOVANJE IZOBRAŽEVANJA IN DELA

31. člen (praktično izobraževanje)

Praktično izobraževanje v poklicnem in strokovnem izobraževanju se izvaja kot praktični pouk oziroma praktično usposabljanje z delom.

V šoli se izvaja praktični pouk, pri delodajalcu pa praktično usposabljanje z delom. Skupni obseg praktičnega pouka in praktičnega usposabljanja z delom se določi z izobraževalnim programom.

Kmetijske šole lahko izvajajo praktično usposabljanje z delom na šolskem posestvu.

Pogoje za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom, ki jih mora izpolnjevati delodajalec, določi minister v sodelovanju s socialnimi partnerji.

Za regulirane poklice določi pogoje iz prejšnjega odstavka pristojni minister.

32. člen (medpodjetniški izobraževalni center)

Del praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu se lahko izvaja v medpodjetniškem izobraževalnem centru.

Medpodjetniški izobraževalni center se organizira kot zavod, gospodarska družba ali organizacijska enota zavoda, družbe ali druge pravne osebe.

V medpodjetniškem izobraževalnem centru se, poleg praktičnega usposabljanja z delom, lahko izvaja tudi priprava kandidatov:

- za mojstrske, delovodske oziroma poslovodske izpite,
- za potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij,
- za opravljanje praktičnega dela zaključnih izpitov in poklicne mature.

V medpodjetniškem izobraževalnem centru se lahko izvaja tudi usposabljanje zaradi potreb tehnoloških sprememb v delovnih procesih in za zviševanje konkurenčne sposobnosti gospodarstva.

33. člen (učna pogodba)

Pravice in obveznosti šole, dijaka in delodajalca pri praktičnem izobraževanju se določi z učno pogodbo.

Učna pogodba je lahko:

- individualna učna pogodba, če jo skleneta delodajalec in dijak ter njegovi starši oziroma zakoniti zastopnik,
- kolektivna učna pogodba, če jo skleneta šola in delodajalec.

Dijak lahko sklenu učno pogodbo tudi z več delodajalci oziroma sklenu več učnih pogodb. V tem primeru delodajalci uskladijo medsebojne pravice in obveznosti.

Dijak kmetijske šole se praktično usposablja z delom na kmetijah na podlagi kolektivne učne pogodbe, na podlagi individualne učne pogodbe pa le na učni kmetiji oziroma mojstrski kmetiji, ki jih določi pristojna zbornica.

34. člen
(pogoji za sklenitev individualne pogodbe)

Individualno učno pogodbo lahko sklene, kdor je uspešno končal osnovnošolsko izobraževanje ter izpolnjuje druge pogoje, določene z izobraževalnim programom.

Individualno učno pogodbo lahko sklene tudi, kdor ni uspešno zaključil osnovnošolskega izobraževanja, je pa izpolnil osnovnošolsko obveznost in je zaključil prvi letnik nižje poklicne šole.

Mladoletnik lahko sklene individualno učno pogodbo, če v to privolijo starši oziroma njegov zakoniti zastopnik oziroma zastopnica (v nadaljnjem besedilu: zastopnik).

35. člen
(pogoji za delodajalca)

Delodajalec lahko sklene učno pogodbo, če:

- ima ustrezne delovne prostore in opremo,
- njegovo poslovanje obsega dejavnost poklica, za katerega se dijak izobražuje,
- ima ustrezno izobrazbo oziroma ima zaposlenega delavca z ustrezno izobrazbo, ki bo mentor dijaku na praktičnem usposabljanju z delom za opravljanje poklica, za katerega se dijak izobražuje.

Delovni prostori iz prve alineje prejšnjega odstavka se ne zahtevajo za dejavnosti, ki se po posebnih predpisih lahko opravljajo brez delavnic.

36. člen
(sestavine učne pogodbe)

Učna pogodba obsega:

- osebno ime, dan, datum in kraj rojstva, stalno bivališče dijaka in staršev oziroma drugega zakonitega zastopnika dijaka, če je dijak mladoleten,
- predhodno izobrazbo dijaka,
- naziv, sedež in vrsto dejavnosti delodajalca, ki sklepa učno pogodbo,
- naziv poklicne izobrazbe, za katero se dijak izobražuje,
- pričetek in trajanje izobraževanja,
- poklicne zmožnosti, ki si jih dijak pridobiva s praktičnim usposabljanjem v skladu z izobraževalnim programom,
- časovno razporeditev in razčlenitev praktičnega usposabljanja z delom v obsegu, predvidenem z izobraževalnim programom,
- osebno ime delavca z ustrezno izobrazbo, ki je mentor dijaka,
- obseg izobraževalnega dela v šoli,
- pogoje, pod katerimi se učna doba podaljša zaradi neizpolnjenih obveznosti dijaka v šoli,
- dolžnosti delodajalca,
- nagrado, ki jo prejema dijak,
- obveznosti delodajalca v primeru, če razdre učno pogodbo v nasprotju z zakonom, ter v primeru, če dijak razdre učno pogodbo zaradi neizpolnjenih dolžnosti delodajalca,
- obvezo, da delodajalec ne bo obremenjeval dijaka z deli, ki niso povezana z njegovim praktičnim usposabljanjem,
- davčno številko dijaka in njegovo enotno matično številko občana (EMŠO),
- druge dolžnosti in pravice dijaka, določene s tem zakonom in drugimi predpisi.

37. člen
(dolžnosti delodajalca)

Dolžnosti delodajalca, ki sklene učno pogodbo, so zlasti, da:

- dijaku omogoči usposabljanje za pridobitev poklicne izobrazbe,
- skrbi, da bo dijak redno obiskoval šolo in druge obvezne oblike izobraževalnega dela,
- dijaku poleg počitnic v skladu s tem zakonom omogoči še najmanj šest prostih delovnih dni za pripravo na zaključni izpit,
- dijaku izplačuje dogovorjeno nagrado,
- skrbi za varnost pri delu in za zdravje dijaka,
- dijaka seznanja s predpisi o varnosti pri delu,
- skrbi za dobre medsebojne odnose med delavci in dijaki,
- nadzoruje, kako dijak vodi predpisano dokumentacijo o praktičnem usposabljanju z delom,
- izpolnjuje druge, s pogodbo dogovorjene obveznosti.

Delodajalec lahko nalaga dijaku le tista dela, ki zagotavljajo pridobitev poklicnih zmožnosti v skladu z izobraževalnim programom.

38. člen
(dolžnosti dijaka)

Dolžnosti dijaka so zlasti, da:

- redno izpolnjuje svoje učne obveznosti,
- redno obiskuje pouk in druge obvezne izobraževalne oblike, – se pri izobraževanju ravna po navodilih delodajalca in šole,
- varuje poslovno tajnost delodajalca,
- se ravna po predpisih o varstvu pri delu.

39. člen
(obseg izobraževalnega dela dijaka)

Praktično in teoretično izobraževanje dijaka sme trajati skupno največ osem ur dnevno, vendar tedensko ne sme presegati z zakonom in kolektivno pogodbo določene tedenske delovne obveznosti, zmanjšane za dve uri. Če traja teoretično izobraževanje v dnevu pet ur, isti dan ne sme biti praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu.

Če praktično usposabljanje z delom traja strnjeno štiri ali več ur dnevno, mora biti dijaku zagotovljeno v tem času najmanj 30 minut odmora.

Dijaku, ki se izobražuje več kot devet mesecev, mora biti zagotovljeno najmanj osem tednov počitnic v letu.

40. člen
(vmesni preizkus)

Dijak, ki ima sklenjeno individualno učno pogodbo, opravi enkrat v času praktičnega usposabljanja z delom, praviloma v drugem letniku, vmesni preizkus. Z vmesnim preizkusom se preveri praktična usposobljenost dijaka in kako vodi predpisano dokumentacijo. Ob tem se preveri tudi pogoje, v katerih poteka praktično usposabljanje z delom in svetuje delodajalcu o nadaljnjem praktičnem usposabljanju dijaka.

Vsebinsko vmesnega preizkusa določi strokovni svet, postopek in način izvedbe pa minister.

41. člen
(pravice in obveznosti dijaka)

Pri praktičnem usposabljanju z delom, ki se izvaja pri delodajalcu, se glede nočnega dela, odmorov in počitkov, opravičenih odsotnosti z dela, posebnega varstva mladine ter disciplinske in odškodninske odgovornosti, uporabljajo določbe zakona, ki ureja delovna razmerja.

42. člen
(nagrada)

V času praktičnega usposabljanja z delom ima dijak pravico do nagrade v skladu s panožno kolektivno pogodbo za ustrezno dejavnost oziroma drugimi predpisi.

43. člen
(sprememba in odpoved pogodbe)

Učna pogodba se lahko spremeni na pobudo vsake od pogodbenih strank.

Delodajalec in dijak lahko vsak čas sporazumno odpovesta učno pogodbo.

44. člen
(razdrtje individualne učne pogodbe)

Dijak lahko ob vsakem času, na podlagi svoje pisne izjave, enostransko razdre individualno učno pogodbo in o tem obvesti pristojnega socialnega partnerja.

Mladoletni dijak lahko razdre individualno učno pogodbo le s soglasjem staršev oziroma njegovega zakonitega zastopnika.

Delodajalec lahko razdre individualno učno pogodbo, če:

- je bila sklenjena na podlagi lažnih listin,
- se dijak brez opravičljivega razloga v osmih dneh ne vrne na učno mesto oziroma v šolo,
- postane dijak duševno ali telesno nesposoben za izobraževanje za poklic,
- bi po zdravnikovem mnenju strokovno izobraževanje ogrožalo dijakovo življenje in zdravje,
- dijak trajno oboli za boleznijo, ki je po zdravnikovem mnenju nevarna drugim delavcem,
- dijak oboli za tako boleznijo, da po posebnih predpisih ne bi smel opravljati poklica, za katerega se izobražuje,
- dijak večkrat huje krši dolžnosti, ki so določene v 38. členu tega zakona,
- se dijak izpiše iz šole ali je iz šole izključen.

Delodajalec mora svojo odločitev pisno utemeljiti.

Individualna učna pogodba se razdre, če delodajalec ne izpolnjuje več pogojev za praktično usposabljanje z delom ali drugače ni več zmožen izpolnjevati svojih pogodbenih obveznosti.

Če se individualna učna pogodba razdre zaradi nezmožnosti izpolnjevanja pogodbenih obveznosti delodajalca, pristojna zbornica oziroma pristojno ministrstvo ali drug izvajalec javnih pooblastil, ki vodi razvid učnih pogodb, omogoči sklenitev nove pogodbe z drugim delodajalcem.

Če dijak v šoli ne napreduje, se mu individualna učna pogodba podaljša, vendar največ za eno leto.

Če je dijak izkoristil pravico do podaljšanja individualne učne pogodbe in v šoli ne napreduje, se individualna učna pogodba razdre.

45. člen
(obveznosti šole po kolektivni učni pogodbi)

Šola nudi delodajalcu strokovno pomoč in svetuje pri organizaciji in izvajanju praktičnega usposabljanja z delom, spremlja praktično usposabljanje z delom in spremlja ustreznost vodenja predpisane dokumentacije. Vsako leto šola pripravi poročilo o dosežkih pri praktičnem usposabljanju z delom pri delodajalcu ter predloge ukrepov, s katerimi seznanijo vse delodajalce, s katerimi ima sklenjeno kolektivno učno pogodbo in pooblaščenega socialnega partnerja.

Šola lahko razpade kolektivno učno pogodbo, če delodajalec ne izpolnjuje pogojev in obveznosti, določenih z zakonom in drugimi predpisi ter kolektivno učno pogodbo.

VII. DIJAKI SREDNJIH ŠOL

46. člen
(dijak srednje šole)

Kdor se vpiše v šolo, da bi se izobraževal po izobraževalnih programih za pridobitev poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe, je dijak.

47. člen
(izbirnost in vzporedno izobraževanje)

Dijak ima pravico, da se hkrati izobražuje po več izobraževalnih programih.

Dijak lahko izbira med predmeti oziroma moduli v skladu z izobraževalnim programom. Šola mu pri tem svetuje, da izpolni pogoje za pridobitev izobrazbe oziroma poklicne kvalifikacije.

Šola dijaku omogoči, da opravlja obveznosti tudi po modulih, ki jih izvajajo druge šole. Šole z dogovorom uskladijo način izpolnjevanja obveznosti dijaka na posamezni šoli.

48. člen
(prenehanje statusa dijaka)

Status dijaka preneha:

- za dijaka zaključnega letnika 30 dni po izteku šolskega leta,
- če se med izobraževanjem ne vpiše v naslednji letnik v predpisanih rokih,
- če se izpiše,
- če je bil izključen,
- če je sklenil delovno razmerje ali je pridobil status samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

49. člen
(podaljšanje statusa dijaka)

Ne glede na določbi prve in druge alineje 48. člena tega zakona se lahko dijakom s posebnimi potrebami, dijakom vzporednega izobraževanja, perspektivnim in vrhunskim športnikom oziroma športnicam, dijakom, ki ne napredujejo ali ne končajo izobraževanja zaradi starševstva, izjemnih socialnih in družinskih okoliščin ali zaradi bolezni, podaljša status dijaka največ za dve leti. O tem odloči ravnatelj šole.

50. člen
(hitrejše napredovanje)

Dijak lahko napreduje in dokonča izobraževanje v krajšem času, kot je predvideno z izobraževalnim programom, če izpolni vse z izobraževalnim programom določene obveznosti. O pravici do hitrejšega napredovanja odloči učiteljski zbor šole.

51. člen
(prestop)

Dijak ima med izobraževanjem pravico prestopiti v drugo šolo. Ravnatelj šole, v katero želi dijak prestopiti, določi, katere obveznosti mora opraviti, da bi lahko nadaljeval izobraževanje in roke, v katerih mora te obveznosti izpolniti. Pri tem se upoštevajo kreditne točke, ki si jih je dijak pridobil v predhodnem izobraževanju.

52. člen
(ponavljanje)

Dijak, ki do konca šolskega leta ni opravil obveznosti iz izobraževalnega programa, lahko enkrat ponavlja letnik v istem izobraževalnem programu, nato pa lahko nadaljuje v izrednem izobraževanju.

V primeru iz prejšnjega odstavka lahko dijak v zaključnem letniku izpolni manjkajoče obveznosti tudi z opravljanjem izpitov.

53. člen
(večkratno obiskovanje)

Ne glede na določbo 52. člena tega zakona ima dijak pravico večkrat obiskovati isti letnik, če zaradi bolezni in drugih utemeljenih razlogov, določenih v 49. členu tega zakona, ni izpolnil obveznosti iz izobraževalnega programa.

Ravnatelj šole lahko odloči, da dijak iz prejšnjega odstavka napreduje v naslednji letnik in mu določi pogoje, ki jih mora izpolniti.

54. člen
(prekinitev izobraževanja)

Dijaku, ki je za več kot dve leti prekinil izobraževanje, ravnatelj določi pogoje za nadaljevanje in dokončanje izobraževanja, če se je izobraževalni program bistveno spremenil.

55. člen
(pohvale, nagrade in priznanja)

Šola določi merila in postopek za podeljevanje pohval, nagrad in drugih priznanj dijakom.

56. člen
(odgovornost dijakov in vzgojni ukrepi)

Za kršitev dolžnosti in za neizpolnjevanje obveznosti se po določbah tega zakona in splošnih aktov šole dijakom lahko izrečejo naslednji vzgojni ukrepi: opomin, ukor in izključitev iz šole, lahko pa se namesto njih izrečejo drugi ukrepi: pobotanje oziroma poravnava konflikta, poprava škodljivih posledic njegovega ravnanja, izvršitev nekega neobveznega dobrega dela oziroma naloge, izvršitev nalog in obveznosti izven načrtovanega časa (alternativni ukrepi), če se dijak s tem strinja.

Izključitev iz šole se lahko za najtežje kršitve dolžnosti oziroma za ponavljajoče se neizpolnjevanje obveznosti izreče največ za dve leti.

Podrobnejše določbe o odgovornostih dijakov, o postopku in načinu izrekanju vzgojnih ukrepov ter o šolskem redu predpiše minister.

57. člen
(posebne pravice dijakov)

Dijakom, ki se vzporedno izobražujejo, perspektivnim in vrhunskim športnikom in dijakom, ki se pripravljajo na mednarodna tekmovanja v znanju ali na drugih mednarodnih izobraževalnih ali kulturnih prireditvah ter izmenjavah, se lahko prilagodi opravljanje obveznosti iz izobraževalnega programa na način, ki ga določi minister.

58. člen
(zdravstveno varstvo)

Dijaki imajo pri praktičnem pouku, praktičnem usposabljanju z delom ter na strokovnih ekskurzijah pravico do zdravstvenega zavarovanja kot učenci, v skladu z zakonom.

Sredstva za plačilo prispevkov za zavarovanje dijakov pri praktičnem pouku in na praktičnem usposabljanju z delom za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni zagotavlja ministrstvo, pristojno za šolstvo.

59. člen
(bivanje v dijaškem domu)

Dijak, ki izpolnjuje predpisane pogoje, ima pravico bivanja v dijaškem domu.

Pogoje in merila ter postopek sprejema v dijaški dom določi minister.

60. člen
(prehrana)

Šola za dijake organizira vsaj en obrok hrane dnevno.

61. člen
(skupnost dijakov)

Dijaki lahko organizirajo skupnost dijakov (v nadaljnjem besedilu: skupnost). Skupnost deluje na ravni šole in v oddelkih.

Skupnost vodi odbor, v katerem so predstavniki vseh oddelčnih skupnosti.

Skupnost organizira obšolsko življenje in delo ter obravnava vprašanja, povezana z vzgojno-izobraževalnim delom in upravljanjem ter daje organom šole svoje predloge.

Dijaki se lahko povezujejo v združenja dijakov.

VIII. REDNO IN IZREDNO IZOBRAŽEVANJE

62. člen
(redno in izredno izobraževanje)

Poklicno in strokovno izobraževanje se izvajata kot redno in kot izredno izobraževanje. Izredno se izobražuje, kdor je zaposlen ali ima status brezposelnega. Izredno se lahko izobražuje tudi, kdor je starejši od 16 let in je izgubil status dijaka.

V poklicnem tečaju se lahko dijak redno izobražuje samo enkrat.

63. člen
(organizacija izrednega izobraževanja)

Izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja se izvajajo kot izredno izobraževanje tako, da se zagotavlja enak standard znanja kot v rednem izobraževanju, prilagodi pa se organizacija, časovna razporeditev izobraževanja, preverjanje in ocenjevanje ter napredovanje.

Pri zaključnem izpitu se uporabljajo isti izpitni katalogi, pri poklicni maturi pa isti predmetni izpitni katalogi kot pri rednem izobraževanju.

Izredno izobraževanje se lahko organizira tudi za posamezne dele izobraževalnih programov, ki omogočajo pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije oziroma zaradi pridobitve novega naziva poklicne oziroma strokovne izobrazbe.

64. člen
(prilagajanje izrednega izobraževanja)

Šole oziroma izobraževalne organizacije, ki izvajajo izredno izobraževanje, v skladu z navodili ministra prilagajajo izobraževalne programe posameznemu dijaku, pri čemer upoštevajo dosežene kreditne točke oziroma predhodno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino, oziroma neformalno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z izpitom oziroma na drug način.

65. člen
(pravice in dolžnosti v izrednem izobraževanju)

Kdor se izredno izobražuje in ni zaposlen oziroma nima statusa brezposelnega, ima enake pravice, določene z zakoni in drugimi

predpisi, kot tisti, ki se redno izobražujejo. Šole in druge izobraževalne organizacije zagotavljajo sredstva za izredno izobraževanje z zaračunavanjem prispevkov. Obseg financiranja izrednega izobraževanja iz državnega proračuna se določa v skladu zakonom, ki ureja izobraževanje odraslih, in s predpisi, ki urejajo aktivno politiko zaposlovanja.

IX. IZOBRAŽEVALNO DELO

1. Obseg in organizacija

66. člen
(obremenitev)

Organizirano izobraževalno delo obsega:

- teoretični pouk z vajami,
- praktični pouk,
- praktično usposabljanje z delom,
- interesne dejavnosti,
- strokovne ekskurzije,
- samostojno delo dijakov,
- drugo izobraževalno delo, ki ga določa izobraževalni program.

Teoretični pouk za dijake lahko obsega, brez športne vzgoje, največ 30 ur tedensko, obseg vseh oblik izobraževalnega dela pa ne sme presegati 36 ur tedensko.

67. člen
(šolsko leto)

Šolsko leto se začne 1. septembra ali 1. marca in se konča za dijake, ki so začeli šolsko leto 1. septembra, 31. avgusta, za dijake, ki so začeli šolsko leto 1. marca, pa 28. februarja naslednje leto.

Šolsko leto za izredno izobraževanje določi šola, tako da so dijakom zagotovljene možnosti dokončanja izobraževanja v rokih iz prejšnjega odstavka.

Organizirano izobraževalno delo za dijake traja največ 42 tednov v šolskem letu.

Razporeditev pouka, pouka proste dneve in trajanje ter razporeditev šolskih počitnic določi minister s šolskim koledarjem.

68. člen
(letni delovni načrt)

Izobraževalno delo se izvaja po letnem delovnem načrtu, ki vsebuje:

- obseg in razporeditev pouka in drugih oblik izobraževalnega dela v skladu z izobraževalnim programom,
- del izobraževalnega programa, ki ga šola določi v sodelovanju s socialnimi partnerji,
- načrt vpisa,
- razporeditev dijakov v letnike, oddelke in skupine,
- roke za opravljanje izpitov,
- načrt strokovnega izpopolnjevanja strokovnih delavcev,
- sodelovanje z drugimi šolami, z delodajalci, zbornicami, društvi in združenji,
- druge dejavnosti šole.

Ob sprejemanju letnega delovnega načrta se posebej preveri finančna izvedljivost načrta.

Šola lahko v letnem delovnem načrtu za dijake, ki to želijo, in v soglasju z njihovimi starši, predvidi organizirano izobraževalno delo, ki ni sestavina izobraževalnega programa.

Šola lahko določi programe za izpopolnjevanje oziroma za usposabljanje, ki jih oblikuje in izvaja kot svojo posebno ponudbo in s katerimi uveljavlja svoj prispevek k razvoju v svojem okolju.

Šola mora dijakom in staršem predstaviti pravice in dolžnosti dijakov ter značilnosti izobraževalnega programa in organizacijo dela šole.

Šola vodi šolsko kroniko.

69. člen
(prilagojeno izvajanje izobraževalnih programov)

Šola dijaku s posebnimi potrebami, ki je usmerjen v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, v skladu z odločbo o usmeritvi prilagodi izvajanje izobraževalnega programa, zagotovi izvajanje ur dodatne strokovne pomoči in uporabo potrebne dodatne opreme ter v skladu z normativi in standardi oblikuje manj številčne oddelke.

70. člen
(prilagojeni izobraževalni programi)

V prilagojenih izobraževalnih programih, ki omogočajo dijakom s posebnimi potrebami pridobitev enakovrednega izobrazbenega standarda, se lahko prilagodi predmetnik, organizacija, trajanje, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka.

2. Preverjanje in ocenjevanje znanja ter napredovanje

71. člen (preverjanje in ocenjevanje)

V izobraževalnem procesu se s preverjanjem in ocenjevanjem ugotavlja, kako dijak obvladuje poklicne zmožnosti, spretnosti in veščine (v nadaljnjem besedilu: znanje) in kako izpolnjuje pogoje za doseganje kreditnih točk v skladu z izobraževalnim programom.

Pri ocenjevanju dijaka se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino, z izpitom ali na druge načine.

Dijake se preverja in ocenjuje na način, po merilih, pravilih in postopkih, ki jih sprejme šola v skladu z izobraževalnim programom in predpisi ministra. Šola merila, pravila in postopke javno objavi.

72. člen (javnost ocenjevanja)

Učitelj dijakom omogoči sodelovanje pri načrtovanju preverjanja in ocenjevanja znanja.

Dijak mora biti z oceno pri ustnem ocenjevanju znanja seznanjen takoj, ocenjeno pisno nalogo pa mu je treba vrniti v vpogled.

73. člen (napredovanje)

Dijak napreduje v naslednji letnik, če je ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjen iz vseh predmetov oziroma modulov in je opravil druge obveznosti, ki jih določa izobraževalni program. Pri tem se upošteva tudi neformalno pridobljeno znanje.

Dijak, ki ob koncu pouka ni opravil vseh obveznosti iz prejšnjega odstavka, jih lahko opravi v rokih, ki jih določi ravnatelj.

Dijak lahko izjemoma napreduje v višji letnik tudi, če ni dosegel pozitivne ocene pri vseh predmetih oziroma modulih, je pa opravil druge obveznosti, določene z izobraževalnim programom, če tako v skladu s predpisi ministra odloči pristojni organ šole.

Dijak, ki je ob koncu pouka negativno ocenjen iz največ treh predmetov ali modulov, ima pravico opravljati popravne izpite.

74. člen (dokončanje izobraževanja)

Nižje in srednje poklicno izobraževanje se zaključí z zaključnim izpitom, s katerim se ugotavlja dijakovo znanje, ki je pomembno za življenje in delo, za nadaljnje izobraževanje ter njegov poklicni in osebni razvoj.

Zaključni izpit lahko opravlja, kdor je uspešno končal zaključni letnik izobraževalnega programa za pridobitev nižje oziroma srednje poklicne izobrazbe oziroma kdor je dosegel predpisano število kreditnih točk in je opravil druge, z izobraževalnim programom določene obveznosti.

Zaključni izpiti se lahko opravljajo največ trikrat v letu.

Izobraževalni programi, po katerih se pridobi srednja strokovna izobrazba, se zaključijo s poklicno maturo. S poklicno maturo se ugotavlja dijakovo znanje v skladu s cilji, določenimi z izobraževalnimi programi, ki so pomembni za življenje in poklicno delo ter za višji oziroma visokošolski študij.

Poklicno maturo ureja posebni zakon.

75. člen
(podzakonski predpis)

Minister podrobneje predpiše način in postopek preverjanja in ocenjevanja znanja, pridobivanja kreditnih točk, potrjevanja neformalno pridobljenega znanja ter obliko in vsebino javnih listin o končanem izobraževanju.

Minister predpiše izpitni red, s katerim podrobneje določi postopek, način in pogoje za opravljanje zaključnih izpitov ter sestavo izpitnih komisij. V postopku priprave sodeluje s pristojnimi socialnimi partnerji oziroma, za regulirane poklice, s pristojnim ministrom.

X. MOJSTRSKI, DELOVODSKI IN POSLOVODSKI IZPITI

76. člen
(izvajalci in podlaga za izpite)

Mojstrski, delovodski in poslovodski izpit izvaja v skladu z zakonom pristojna zbornica oziroma drug pooblaščen izvajalec, v skladu s tem zakonom.

Mojstrski, delovodski oziroma poslovodski izpit se opravlja v skladu z izpitnim katalogom, ki ga določi strokovni svet.

Izpitni katalog se oblikuje na podlagi poklicnega standarda in obsega tudi pogoje glede izobrazbe in izkušenj, ki jih mora, v skladu z zakonom, izpolnjevati kandidat za opravljanje mojstrskega, delovodskega ali poslovodskega izpita.

77. člen
(opravljanje mojstrskega, delovodskega in poslovodskega izpita)

Mojstrske, delovodske in poslovodske izpite vodijo izpitni odbori, ki jih na predlog izvajalca imenuje minister.

Minister, pristojen za gospodarstvo, določi v soglasju z ministrom pogoje in postopek opravljanja mojstrskega, delovodskega in poslovodskega izpita.

XI. POSTOPEK URESNIČEVANJA IN VARSTVA PRAVIC DIJAKOV

78. člen
(varstvo pravic dijaka)

Če dijak meni, da so mu v šoli ali pri delodajalcu kršene njegove pravice pri izobraževanju oziroma praktičnem usposabljanju z delom, lahko pisno zahteva, da pristojni organ šole oziroma delodajalca kršitev odpravi oziroma izpolni svoje obveznosti.

Če pristojni organ šole oziroma delodajalec ne odpravi kršitve oziroma izpolni obveznosti, lahko dijak zahteva posredovanje pristojne inšpekcije, v skladu z zakoni, ki urejajo pristojnost posameznih inšpekcij.

79. člen
(pristojni organ)

O pravicah in obveznostih dijaka, ki izhajajo iz izobraževanja v šoli in praktičnega izobraževanja, ki ga izvaja šola, odločajo strokovni organi šole v skladu s pristojnostmi, določenimi z zakoni in drugimi predpisi.

O pravicah in obveznostih dijaka, ki izhajajo iz praktičnega usposabljanja z delom, ki se izvaja pri delodajalcu, odloča delodajalec.

80. člen
(komisija za varstvo pravic)

O zahtevi za varstvo pravic dijaka odloča komisija za varstvo pravic (v nadaljnjem besedilu: komisija).

Komisija ima tri člane, od katerih vsaj eden ni strokovni delavec te šole. Člane in predsednika komisije ter njihove namestnike imenuje svet šole na predlog ravnatelja.

Mandat komisije traja eno leto, od 1. oktobra do 30. septembra naslednjega leta. Ista oseba je lahko imenovana za člana komisije večkrat.

Če je član komisije odločal o isti zadevi na prvi stopnji, se mora v postopku varstva pravic pred komisijo izločiti. O izločitvi člana odloči predsednik komisije, o izločitvi predsednika komisije pa odloči svet šole.

81. člen
(ugovor na oceno)

Dijak lahko v treh dneh po prejemu letnega spričevala, predloži ravnatelju šole ugovor zoper oceno. Ravnatelj mora v treh dneh imenovati komisijo, ki najkasneje v treh dneh ponovno oceni znanje dijaka. V komisijo mora imenovati vsaj enega člana, ki ni zaposlen v šoli.

Dijak lahko v treh dneh po seznanitvi z oceno pri zaključnem izpitu predloži ravnatelju šole obrazložen ugovor zaradi kršitve predpisanega postopka pri opravljanju izpita oziroma ugovor na oceno, če je prišlo do pisne oziroma računske napake pri pisnem delu izpita. Ravnatelj mora v treh dneh s sklepom ugotoviti utemeljenost ugovora. Če ugotovi, da je ugovor utemeljen, imenuje komisijo, ki ponovno oceni znanje dijaka.

Odločitev ravnatelja in ocena komisije sta dokončni.

82. člen
(svet šole)

Ne glede na določbe 81. člena tega zakona, o zahtevi za varstvo pravic v zvezi s pridobitvijo oziroma izgubo statusa dijaka, odloča svet šole.

Svet šole odloči o zahtevi iz prejšnjega odstavka s tajnim glasovanjem, z večino članov vseh članov.

Zoper odločitev sveta je možno sprožiti upravni spor.

83. člen
(postopek, način in roki odločanja)

Dijak lahko poda zahtevo za varstvo pravic v osmih dneh od dneva, ko je zvedel za kršitev, razen če je za posamezne primere na podlagi tega zakona določen drug rok. Zahtevo za varstvo pravic dijak ali njegov zakoniti oziroma pooblaščen zastopnik poda na zapisnik pri ravnatelju. Zahtevo za varstvo pravic se lahko pošlje tudi po pošti oziroma po elektronskih sredstvih komuniciranja.

Roki za odločanje o zahtevi za varstvo pravic dijaka se določijo v izvršilnih predpisih, v katerih se podrobneje urejajo posamezni postopki v zvezi z izobraževanjem, vendar morajo ti roki zagotoviti nemoteno uresničevanje pravic in obveznosti dijaka v izobraževalnem procesu.

Ravnatelj je dolžan najkasneje naslednji dan izročiti vlogo in druge podatke, potrebne za odločanje, organu, ki je pristojen za odločanje o njej, če za to ni sam pristojen.

V postopku odločanja o dijakovi zahtevi oziroma pravicah in obveznostih je pristojni organ dolžan:

- dijaku pomagati, da čim lažje in hitreje uveljavi svojo pravico,
- uporabiti tisti ukrep, ki je za dijaka ugodnejši, če se z njim doseže zakonit namen,
- skrbeti za to, da dijakovo nepoznavanje predpisov ni v škodo pravic, ki mu gredo po zakonu,
- ugotoviti resnično dejansko stanje in v ta namen ugotoviti vsa dejstva, ki so pomembna za zakonito in pravilno odločanje,
- preden odloči o zahtevi, dijaku dati možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločanje,
- postopek voditi hitro, v rokih, ki omogočajo dijaku uresničevanje njegovih pravic in obveznosti v zvezi izobraževanjem,
- kadarkoli popraviti očitne računske in druge napake v zvezi z uresničevanjem pravic dijaka v šolski dokumentaciji oziroma v izdanih sklepih oziroma šolskih listinah.

Pristojni organ o zahtevi za varstvo pravic dijaku izda pisni sklep, ki vsebuje izrek odločitve, obrazložitev in pravni pouk. Sklep se vroči dijaku, njegovemu zakonitemu zastopniku ali njegovemu pooblaščenemu zastopniku.

Odločitev se lahko izvrši z dnem dokončnosti sklepa.

XII. INŠPEKCIJSKI NADZOR IN KAZENSKA DOLOČBA

84. člen (inšpekcija)

Nadzor nad izvrševanjem določb tega zakona, ki urejajo usposabljanje z delom, opravlja inšpekcija, pristojna za delo.

Nadzor nad izpolnjevanjem pravic in obveznosti dijakov v zvezi z izobraževanjem v šoli in bivanjem v dijaškem domu opravlja inšpekcija, pristojna za šolstvo.

85. člen (prekrški)

Z globo od 300.000 do 1.000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek šola in s 30.000 tolarjev odgovorna oseba šole, če:

- ne upošteva soglasja ministra o obsegu vpisa (27. in 29. člen zakona),
- ne upošteva predpisanih meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa (30. člen zakona),
- brez utemeljenih razlogov onemogoči prisotnost in sodelovanje dijaka pri vseh organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalnega dela v šoli,
- dijaku ne izda predpisane šolske listine o uspehu.

Z globo 200.000 tolarjev se kaznuje za prekršek šola in z 20.000 tolarjev odgovorna oseba šole, če dijakov ne seznanijo z dokumenti in podatki v zvezi z organizacijo in izvedbo vzgojno-izobraževalnega dela, ki so nujni za nemoten potek vzgoje in izobraževanja oziroma uresničevanje pravic in obveznosti v izobraževanju.

XIII. ZBIRANJE IN VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

86. člen (seznam evidenc z osebnimi podatki)

Šole vodijo naslednje evidences z osebnimi podatki dijakov:

1. evidenco prijavljenih kandidatov za vpis,
2. evidenco vpisanih ter evidenco vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah,
3. osebni list, ki se vodi za vsakega vpisanega od vključitve dokončanja izobraževanja oziroma do izpisa,
4. matično knjigo, ki obsega splošne podatke o vpisanih, o poteku njihovega izobraževanja od vključitve do končanja izobraževanja oziroma do izpisa,
5. evidenco podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih vpisanih,
6. zapisnike sej izpitnega odbora za zaključni izpit,
7. zapisnike zaključnih izpitov,
8. poročilo o zaključnem izpitu,
9. zapisnike o izpiti, ki obsegajo prijavo k izpitu, potek izpita in doseženo oceno,
10. evidenco o dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba,
11. evidenco vpisanih, ki se izobražujejo izredno in evidenco kandidatov, ki opravljajo izpite,
12. evidenco o preverjanju in ocenjevanju znanja,
13. evidenco izdanih dokumentov o končanem izobraževanju.

Dijaški domovi vodijo evidences in dokumentacijo iz 1., 2. in 3. točke prejšnjega odstavka in podatke o premoženjskem stanju za dijake, ki pri plačilu oskrbnine uveljavljajo olajšavo.

Evidences iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke prvega odstavka tega člena obsegajo: osebno ime dijaka, enotno matično številko občana, spol, datum, kraj, občino in državo rojstva, stalno in začasno bivališče, državljanstvo ter predhodno pridobljeno izobrazbo.

Evidences iz 1. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz prejšnjega odstavka, vsebujejo še podatke:

- o starših (osebno ime, prebivališče, telefonska številka),
- ime in sedež šole, kjer je prijavljeni končal zadnji razred oziroma letnik,
- ime izobraževalnega programa,
- zadnji uspešno končani razred oziroma letnik,
- o prvem tujem jeziku,
- o ocenah in drugih podatkih v skladu z merili za vpis v šole z omejitvijo vpisa in vpisnimi pogoji, o ponavljanju letnika,
- podatke o preusmeritvi v drug program,
- podatke o usmerjanju mladostnikov s posebnimi potrebami,
- o prenosu prijave,
- o programu, na katerega se prijavlja.

Evidenca iz 3. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še: podatke o splošnem učnem uspehu, o opravljenih izpitih, o napredovanju in dokončanju izobraževanja.

Evidenca iz 5. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še podatke: o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

Podatki iz prejšnjega odstavka se zbirajo s soglasjem dijaka.

Evidenca iz 10. točke prvega odstavka tega člena, poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena, obsega še:

- družinsko in socialno anamnezo,
- razvojno anamnezo,
- diagnostične postopke,
- postopke strokovne pomoči,
- strokovna mnenja drugih inštitucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih inštitucij, svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

Osebne podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena svetovalna služba zbira v soglasju z dijakom, starši oziroma skrbniki dijakov. Če je dijak v družini ogrožen in ga je treba zavarovati, zadostuje soglasje dijaka.

Svetovalni delavci so dolžni podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena varovati kot poklicno skrivnost. Te podatke so kot poklicno skrivnost dolžni varovati tudi drugi strokovni delavci, ki so jim podatki posredovani zaradi narave njihovega dela.

Podrobnejše določbe o vsebini evidenc in dokumentacije iz tega člena določi minister.

87. člen (uporaba evidenc)

Osebni podatki prijavljenih oziroma vpisanih iz evidenc iz 86. člena tega zakona se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in posredujejo za potrebe šole, dijaških domov, ministrstva, pristojnega za šolstvo, v drugih primerih pa le v skladu s posebnimi predpisi.

Pri izdelavi statističnih in drugih analiz se smejo osebni podatki uporabiti in objaviti tako, da ni razvidna identiteta posameznika.

88. člen (shranjevanje evidenc)

Evidenca iz 85. člena tega zakona se trajno hranijo v skladu s posebnimi predpisi, če ni v tem zakonu določeno drugače.

89. člen (dokumentacija)

Določila v zvezi z vodenjem, uporabo in shranjevanjem osebnih podatkov iz evidenc po tem zakonu se uporabljajo tudi za dokumentacijo, na podlagi katere so bili zbrani osebni podatki.

Dokumenti o predhodni izobrazbi se po končanem vpisnem postopku vrnejo vpisanemu.

XIV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

90. člen (podzakonski predpisi)

Podzakonski predpisi, določeni s tem zakonom, se sprejmejo najkasneje v enem letu po njegovi uveljavitvi.

Podzakonski predpisi, izdani na podlagi Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 12/96 in 44/00) se uporabljajo do uveljavitve predpisov iz prejšnjega odstavka, če niso v nasprotju s tem zakonom. Predpisi, ki urejajo vajeniško razmerje in praktični del zaključnih izpitov za vajence oziroma vajenke, veljajo še dve leti po izteku izobraževanja zadnje generacije vajencev oziroma vajenk.

91. člen (kreditno ovrednotenje)

Izobraževalni programi, ki so bili sprejeti pred uveljavitvijo tega zakona, se morajo kreditno ovrednotiti najkasneje v petih letih po uveljavitvi tega zakona.

92. člen (enakovrednost izobrazbe)

Izobrazba, pridobljena po predpisih, ki so veljali, preden je začel veljati Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 12/96 in 44/00), je enakovredna ustrezni poklicni ali strokovni izobrazbi po tem zakonu. Pri tem se uporabljajo naslednja načela:

- izobrazba, pridobljena po skrajšanem programu srednjega izobraževanja, ustreza nižji poklicni izobrazbi,
- izobrazba, pridobljena po programu srednjega izobraževanja (dve ali triletna smer v programu), ustreza srednji poklicni izobrazbi,
- izobrazba, pridobljena po programu srednjega izobraževanja (štiriletne smer v programu) ustreza srednji strokovni izobrazbi,
- izobrazba, pridobljena po nadaljevalnem programu srednjega izobraževanja, ustreza srednji strokovni izobrazbi,
- izobrazba pridobljena po dveletnih programih srednjega izobraževanja po zaključenem izobraževanju po programu srednjega izobraževanju (triletna smer), ustreza srednji strokovni izobrazbi.

93. člen (pravica do končanja izobraževanja)

Kdor se izobražuje po izobraževalnem programu, ki je bil sprejet v skladu s predpisi, ki so veljali pred uveljavitvijo tega zakona oziroma pred uveljavitvijo Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 12/96 in 44/00), ima pravico, da nadaljuje in konča izobraževanje po teh programih, vendar najpozneje v roku, določenem za njihovo izvedbo, podaljšanem za dve leti.

94. člen (prenehanje veljavnosti Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 12/96 in 44/00).

95. člen (uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

*****

(Objavljeno 27.7.2006)

*****